

Regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Grafika interaktywna
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce

Źródło: Pexels License, <https://www.pexels.com/photo-license/>, dostępny w internecie: www.pexels.com.

Wiesz już, jak wygląda struktura zatrudnienia w Polsce według sektorów gospodarki narodowej. Potrafisz opisać zmiany tej struktury na przestrzeni kilkudziesięciu lat oraz wskazać ich uwarunkowania. Porównujesz również strukturę zatrudnienia w Polsce na tle innych krajów UE. Jak się już na pewno domyślasz, nie każdy region Polski odznacza się taką samą strukturą zatrudnienia. Niniejszy materiał poświęcony jest zróżnicowaniu struktury zatrudnienia w Polsce w układzie województw.

Twoje cele

- Opiszysz zmiany odsetka pracujących w ogólnej liczbie ludności w Polsce od połowy XX w.
- Wskażesz województwa o największych i najmniejszych wartościach odsetka pracujących w ogólnej liczbie ludności oraz opiszysz przyczyny tych zjawisk.
- Porównasz strukturę zatrudnienia ludności w Polsce w układzie województw oraz wyjaśnisz przyczyny tego zróżnicowania.

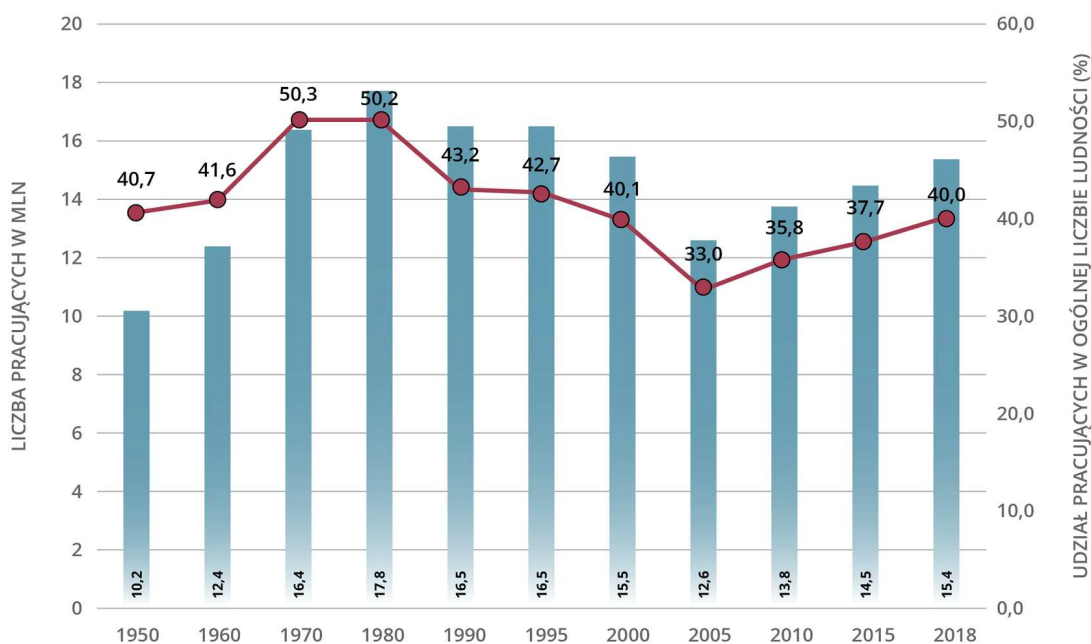
Przeczytaj

Pracujący w Polsce ogółem

Liczba osób pracujących w Polsce na przestrzeni lat ulegała zmianom. Według danych BDL GUS obecnie pracuje 40% ludności naszego kraju (15 381 tys.).

Polecenie 1

Przeanalizuj poniższy wykres obrazujący zmiany liczby pracujących w Polsce oraz ich udziału w ogólnej liczbie ludności. Zaproponuj przyczyny tych zmian. Skorzystaj z tematu [Struktura zatrudnienia w Polsce i jej uwarunkowania](#). Korzystając z wcześniej zdobytej wiedzy, weź pod uwagę również zmiany struktury ludności według wieku.

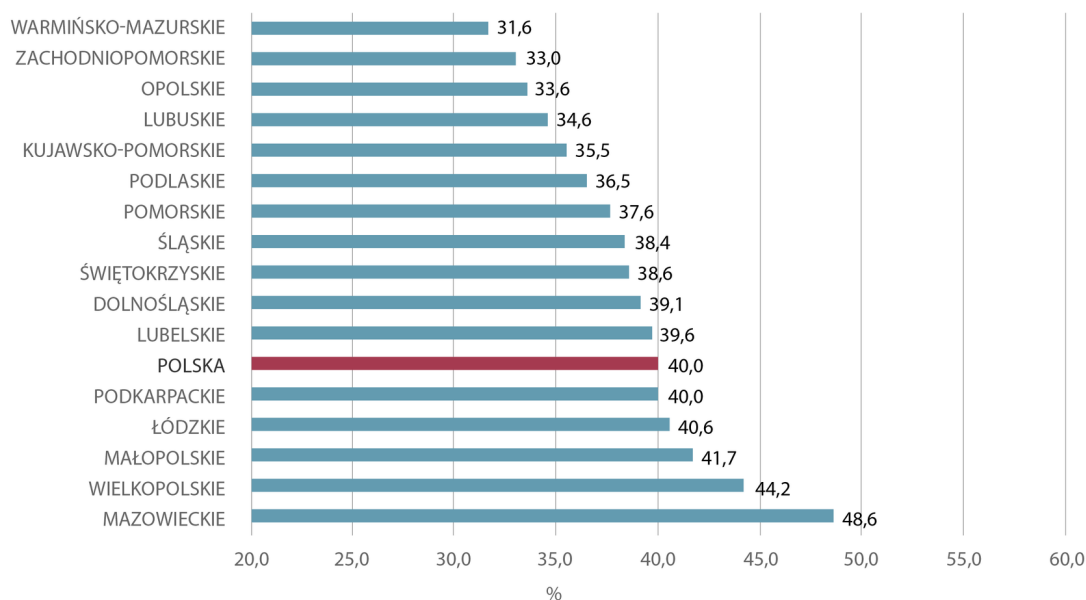
Liczba pracujących w Polsce i jej udział w ogólnej liczbie ludności

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., oprac. na podstawie [roczników statystycznych GUS](#) oraz [BDL GUS](#), licencja: CC BY-SA 3.0.

Regionalne zróżnicowanie udziału pracujących w ogólnej liczbie ludności Polski

Polecenie 2

Przeanalizuj poniższy wykres, a następnie wskaż przyczyny niskich odsetków ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w województwie zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim oraz wysokich wartości tego wskaźnika w województwie wielkopolskim i mazowieckim.

Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w 2018 r.

Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Opracowanie własne na podstawie BDL GUS, dostępny w internecie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>.

Najniższe odsetki powyższego wskaźnika na północy i zachodzie kraju wynikają z bezrobocia, szczególnie na obszarach wiejskich, wynikającego z likwidacji PGR-ów. Natomiast wysokie wskaźniki występujące w woj. mazowieckim i wielkopolskim są determinowane przez niskie bezrobocie w dużych aglomeracjach, szczególnie

warszawskiej i poznańskiej, gdzie większość ludności pracuje w usługach i przemyśle. Są to obszary o dużym popycie i dużej podaży pracy - znajdują się tu liczne zakłady pracy i punkty usługowe wynikające z dużej koncentracji ludności.

Regionalne zróżnicowanie struktury zatrudnienia w Polsce

Polecenie 3

Przypomnij sobie podział gospodarki narodowej na trzy i pięć sektorów.

Według danych BDL GUS w 2018 roku w Polsce liczba osób pracujących wynosiła ok. 15,4 mln (40,0% ludności ogółem). W temacie *Struktura zatrudnienia w Polsce i jej uwarunkowania* zobrazowano strukturę zatrudnienia ludności w 2018 roku (według danych średniorocznych). W I sektorze gospodarki narodowej (rolnictwo, leśnictwo, rybactwo i łowiectwo) zatrudnionych było wówczas 9,6% ludności, w II sektorze (przemysł i budownictwo) – 31,8%, natomiast w III sektorze gospodarki narodowej (usługi) – 58,6%. Na koniec 2017 roku odsetki te wynosiły odpowiednio: 10,2%, 31,7% i 58,1%.

Procentowy udział sektorów w polskiej gospodarce w 2018 roku

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Opracowanie własne na podstawie BDL GUS, [online], dostępny w internecie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>, dostępny w internecie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>.

Polecenie 4

Przeanalizuj poniższą tabelę, a następnie wskaż na mapie administracyjnej Polski po trzy województwa o najwyższym udziale: rolnictwa, przemysłu oraz usług w strukturze zatrudnienia.

województwa	struktura zatrudnienia w %		
	sektor I	sektor II	sektor III
mazowieckie	9,1	23,4	67,5

województwa	struktura zatrudnienia w %		
zachodniopomorskie	6,4	30,0	63,6
pomorskie	7,1	31,5	61,4
dolnośląskie	4,8	33,9	61,3
małopolskie	9,1	32,2	58,9
śląskie	2,3	39,5	58,2
lubuskie	6,8	35,4	57,8
warmińsko-mazurskie	10,7	32,3	57,0
łódzkie	11,3	33,0	55,7
lubelskie	21,8	22,7	55,5
kujawsko-pomorskie	12,2	32,4	55,4
podlaskie	20,2	26,0	53,8
opolskie	9,4	37,0	53,6
podkarpackie	11,9	35,0	53,1
świętokrzyskie	17,9	29,2	52,9
wielkopolskie	10,2	37,8	52,0

Englishsquare.pl Sp. z o.o., CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS, [online], dostępny w internecie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>.

Słownik

PGR, skrót od: Państwowe Gospodarstwa Rolne

wielkie przedsiębiorstwa rolne funkcjonujące w latach 1949–1993, będące własnością państwa; ich zadaniem było wytwarzanie żywności na potrzeby miast i propagowanie wyższości własności państwowej i spółdzielczej nad indywidualną; po ich likwidacji wraz z transformacją ustrojową wiele ludzi zostało pozbawionych pracy

rozdrobnienie gospodarstw rolnych

zjawisko ekonomiczno-społeczne polegające na podziale większych gospodarstw chłopskich na bardzo drobne (encyklopedia.pwn.pl)

uprzemysłowienie (industrializacja)

proces polegający na szybszym rozwoju przemysłu od innych działów gospodarki narodowej – rolnictwa i usług (encyklopedia.pwn.pl)

Grafika interaktywna

Polecenie 1

Porównaj strukturę zatrudnienia w różnych regionach Polski na tle struktury zatrudnienia ogółem w naszym kraju.

Polecenie 2

Wyjaśnij przyczyny zróżnicowania struktury zatrudnienia i udziału liczby osób pracujących w liczbie ludności ogółem w Polsce w układzie województw.

Regionalne zróżnicowanie struktury zatrudnienia w Polsce w 2018 r.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Opracowanie własne na podstawie BDL GUS, [online], dostępny w internecie: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat>
Grafiki pod numerami:

1, By Przemysław Jahr - Own work, Public Domain, , [online], dostępny w internecie:

<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=20495154>

2, By Eugen - Fotopolska.eu, Public Domain , [online], dostępny w internecie: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=22228380>

4, Pixabay License, <https://pixabay.com/pl/service/terms/#license>, [online], dostępne w internecie: <https://pixabay.com>

5, Pixabay License, <https://pixabay.com/pl/service/terms/#license>, [online], dostępne w internecie: <https://pixabay.com>

6, Pixabay License, <https://pixabay.com/pl/service/terms/#license>, [online], dostępne w internecie: <https://pixabay.com>.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Dokończ prawidłowo poniższe zdanie.

Według danych BDL GUS z 2018 r. w Polsce zatrudnionych jest około

- 40% ludności.
- 50% ludności.
- 60% ludności.
- 70 % ludności.

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Oceń, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
W 1950 roku udział pracujących w ogólnej liczbie ludności Polski był większy niż w 1970 roku.	☐	☐
Województwo zachodniopomorskie odznacza się jednym z największych w Polsce odsetków ludności niepracującej w stosunku do ogólnej liczby ludności.	☐	☐
Na obszarach dużych aglomeracji odnotowuje się duży odsetek pracujących w ogólnej liczbie ludności.	☐	☐

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Wyjaśnij, dlaczego:

- a) w województwie lubelskim odnotowuje się największy udział I sektora w strukturze zatrudnienia;
- b) w województwie wielkopolskim odnotowuje się bardzo duży udział II sektora w strukturze zatrudnienia;
- c) w województwie pomorskim odnotowuje się bardzo duży udział III sektora w strukturze zatrudnienia.

Ćwiczenie 8

Strukturę zatrudnienia można przedstawić nie tylko według sektorów gospodarki narodowej, ale także w podziale na sektor prywatny i publiczny. Korzystając z różnych źródeł informacji geograficznej, podaj przykłady województw o największym udziale sektora prywatnego i publicznego w strukturze zatrudnienia ludności.

Dla nauczyciela

Imię i nazwisko autora: Kamil Kaliński

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Regionalne zróżnicowanie struktury zatrudnienia w Polsce

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum i technikum, zakres podstawowy, klasa III

PODSTAWA PROGRAMOWA

XV. Społeczeństwo i gospodarka Polski: rozmieszczenie ludności i struktura demograficzna, saldo migracji, struktura zatrudnienia i bezrobocie, urbanizacja i sieć osadnicza, warunki rozwoju rolnictwa, restrukturyzacja przemysłu, sieć transportowa, atrakcyjność turystyczna.

Uczeń:

5) Wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia, podaje przyczyny bezrobocia i analizuje przestrzenne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- opisuje zmiany odsetka pracujących w ogólnej liczbie ludności w Polsce od połowy XX w.,
- wskazuje województwa o największych i najmniejszych wartościach odsetka pracujących w ogólnej liczbie ludności oraz opisuje przyczyny tych zjawisk.
- porównuje strukturę zatrudnienia ludności w Polsce w układzie województw oraz wyjaśnia przyczyny tego zróżnicowania.

Strategie: konstruktywizm

Metody nauczania: dyskusja, praca z e-materiałem, pogadanka

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w parach (lub grupach), praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny (lub/i tablety z dostępem do internetu), mapa ścienna administracyjna Polski, zeszyt przedmiotowy

Materiały pomocnicze

Bibliografia:

- Fierla I. (red.), *Geografia gospodarcza Polski*, PWE, Warszawa 2004.
- Rogacki H. (red.), *Geografia społeczno-gospodarcza Polski*, PWN, Warszawa 2007.

Netografia (dostęp: 26.11.2019):

- Rocznik Statystyczny Pracy GUS:
<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-pracy-2017,7,5.html>
- Rynek Pracy GUS: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne-rocznik-pracy/rynek-pracy-w-2017-r-,4,1.html>

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Nauczyciel rozpoczyna burzę mózgów na temat odsetka pracujących w Polsce i czynników, które wpływają na tę wartość. Następnie nauczyciel wyświetla fragment e-materiału pt. *Pracujący w Polsce ogółem*. Prosi uczniów o przeanalizowanie wykresu i wykonanie w parach polecenia 1. Po skończonej pracy nauczyciel zbiera pomysły od chętnych uczniów i je weryfikuje.

- W kolejnej części lekcji nauczyciel kontynuuje dyskusję, zadając uczniom pytanie, które województwa - ich zdaniem - odznaczają się bardzo wysokimi i bardzo niskimi odsetkami pracujących w ogólnej liczbie ludności. Chętni uczniowie zgłaszają swoje pomysły. Następnie nauczyciel weryfikuje je, wyświetlając na ekranie i komentując fragment e-materiału pt. *Regionalne zróżnicowanie udziału pracujących w ogólnej liczbie ludności Polski*. Następnie prosi uczniów o wykonanie w parach polecenia 2. Po tym zadaniu uczniowie również prezentują swoje pomysły na forum klasy. Zadaniem nauczyciela jest ich weryfikacja.
- Następnie nauczyciel dzieli uczniów na trzy grupy. Każda z grup ma za zadanie podać po trzy przykłady województw o najwyższych odsetkach odpowiednio: grupa I - sektora I, grupa II - sektora II, grupa III - sektora III w strukturze zatrudnienia ludności. Po zakończeniu pracy uczniowie zapisują swoje pomysły na tablicy. Następnie nauczyciel wyświetla na ekranie tabelę z podrozdziału pt. *Regionalne zróżnicowanie struktury zatrudnienia w Polsce*. Uczniowie weryfikują swoje notatki. W następnej kolejności uczniowie kontynuują pracę w grupach i następuje wśród nich burza mózgów na temat przyczyn największego udziału procentowego danego sektora w strukturze zatrudnienia ludności z każdego z trzech województw.
- Po zakończonej pracy w grupach poszczególne zespoły zgłaszają swoje pomysły. Rozpoczyna się klasowa dyskusja na ten temat. W celu sprawdzenia swoich przypuszczeń, uczniowie zapoznają się z multimediami bazowym wyświetlonym przez nauczyciela na ekranie.
- W następnym etapie lekcji nauczyciel wyświetla na tablicy ćwiczenia z części „Sprawdź się”. Wskazani uczniowie podchodzą do tablicy i rozwiązują je.

Faza podsumowująca:

- Podsumowanie i utrwalenie nowej wiedzy poprzez zadawanie pytań i udzielanie na nie odpowiedzi przez uczniów. Nauczyciel udziela uczniom informacji zwrotnej, w jakim stopniu ich pomysły na tej lekcji były zgodne ze stanem rzeczywistym.
- Nauczyciel może wyświetlić jeszcze raz grafikę interaktywną.
- Nauczyciel nagradza aktywnych uczniów, ocenia pracę w grupach i przypomina cele zajęć.
- Pożegnanie i zaproszenie na kolejną lekcję.

Praca domowa:

- Korzystając z różnych źródeł informacji geograficznej (np. ze statystyk międzynarodowych) oraz GIS, stwórz kartodiagram obrazujący strukturę zatrudnienia w państwach europejskich oraz napisz pracę pisemną na ten temat.
- Porównaj struktury zatrudnienia w Polsce i innych krajach europejskich.
- Opcjonalnie można także prosić o zapoznanie się z kolejnym tematem lekcji (w przypadku blended-learning).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Grafikę interaktywną uczniowie mogą przeanalizować w domu, przed lekcją, a także podczas lekcji (w fazie realizacyjnej i podsumowującej). Mogą oni wyświetlić ją na tabletach podczas pracy w grupie. Dodatkowo może być wykorzystana podczas lekcji powtórzeniowej.